

Valmanifestet - Med omtanke om framtiden

- Socialdemokraternas politik inför 2000-talet

Sverige kan möta 2000-talet med tillförsikt och optimism.

Den akuta ekonomiska krisen är avvärd. De offentliga finanserna är i balans. Sysselsättningen stiger och inflationen är rekordlåg. Reallönerna ökar och framtidstron växer.

Vi svenskar känner stolthet över Sverige. Vi har förmånen att få leva och bo i ett land som mer än de flesta andra länder genomsyras av solidaritet och jämlikhet, av allas lika rätt och människovärde.

Vi socialdemokrater vill gå vidare, utveckla och modernisera vårt land. Vi är stolta över Sverige - men inte nöjda.

Valet den 20 september handlar om detta - om de möjligheter och utmaningar som Sverige står inför:

- Vi skall öka sysselsättningen och tillväxten - utan att fördjupa orättvisorna och klyftorna.
- Vi skall öka rättvisan och jämlikheten - utan att minska effektiviteten och drivkrafterna i samhällsekonomin.
- Vi skall utveckla vården, skolan och omsorgen - utan att de offentliga finanserna undermineras.
- Vi skall säkra och förbättra miljön för kommande generationer - utan att hämma tillväxten eller försämra hushållens ekonomi.
- Vi skall fördjupa samarbetet i det nya Europa - utan att minska de nationella demokratiernas styrka.
- Vi skall etablera en ny anda av samförstånd, medmänsklighet och gemensamt ansvarstagande - utan att dölja de grundläggande ideologiska konflikterna i samhället.

Sverige är rikt på mänskliga resurser och skaparkraft, på solidaritet och ansvarstagande, på företagsamhet och företag, på upplevelser och natur. De rikedomarna vill vi socialdemokrater utveckla och bära med oss in i 2000-talet. För det behövs kultur. Kulturen är en förankring i historien och ett känslspröt mot framtiden.

I vår vision är människan målet - hennes utveckling och frihet, hennes törst att lära och bilda sig, hennes vilja att växa och spränga nya gränser - hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet och kärlek till andra människor.

Det är barnen och de unga som är bron in i nästa årtusende. Att satsa på barnen är att satsa på framtiden. Därför handlar vår politik mer än något annat om barnens uppväxtvillkor och barnfamiljernas situation.

På rätt väg

För fyra år sedan stod Sverige mitt uppe i en djup ekonomisk kris.

Produktionen hade vikit. Sysselsättningen hade fallit kraftigt. Skenande underskott i statsfinanserna ledde till skyhöga räntor. Som högst var räntan 500 procent. Marknaden kunde ställa större och större krav på politikens innehåll.

Det var i detta läge som socialdemokratin fick folkets förtroende att föra Sverige ut ur den ekonomiska krisen. Ingen svensk regering har i modern tid ställts inför svårare och större problem.

Nu kan vi utläsa resultaten:

Arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar. Färre och färre svenskar är arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Samtidigt är fler och fler sysselsatta. Sysselsättningen ökar både i den privata och offentliga sektorn.

Välfärden växer på nytt. Genom de extra pengarna till kommuner och landsting ökar nu antalet anställda i vården, skolan och omsorgen. Kvaliteten i välfärden kan höjas. I år kan vi betala lärares, sjukvårdsbiträdens och barnskötares löner med egna - inte lånade pengar.

Underskotten har vänts till överskott. Från att ha haft Europas sämsta statsfinanser har Sverige i dag statsfinanser i världsklass. Låneberoendets tid är förbi. Nu betalar vi tillbaka på vår gemensamma skuld.

Räntorna och inflationen är låga. Det blir billigare att bo. Fler har råd att köpa mer. Prisökningar gröper inte längre ur lönerna värde. Reallönerna stiger snabbt. Det har blivit billigare för företagen att investera.

Tillväxten ökar i rekordtakt. Nu växer Sverige på nytt. Vi kan ta igen de förlorade åren då Sverige blev fattigare.

* * *

Socialdemokratin förde Sverige ur krisen. Det har frestat på. Men det var nödvändigt. Många människors uppostringar har lett till att Sverige står starkare än på länge.

Socialdemokratin delar framgångarna med andra. Vi har samarbetat oss ur krisen - i riksdagen mellan partierna och på arbetsmarknaden mellan parterna. Vi lyckades gemensamt hålla ihop landet.

Nu är uppgiften att med gemensamma tag öka tillväxten och sysselsättningen, och att förstärka välfärden och rättvisan.

Vår politik för tillväxt och sysselsättning

Målet är full sysselsättning. Förutsättningarna är goda för att halvera den öppna arbetslösheten till 4 procent år 2000. Därefter är målet full sysselsättning. Arbete åt alla är

socialdemokratins viktigaste mål. För att nå det målet i hela landet krävs särskilda insatser i de värst drabbade regionerna: i glesbygden och i storstädernas mest utsatta områden.

Sunda statsfinanser och låga räntor. En låg arbetslöshet och en hög sysselsättning kräver att statsfinanserna är under kontroll och räntorna låga. Nu har vi nått dithän. Egna pengar, inte lånade. Det förhållningssättet skall fortsätta att genomsyra en socialdemokratisk regerings ekonomiska politik.

Bekämpa inflationen. En socialdemokratisk regering kan aldrig acceptera att inflationen på nytt tillåts ta fart. Då skulle arbetslösheten öka och klyftorna i samhället vidgas. Arbetsmarknadspolitiken måste därför motverka risken för brist på arbetskraft i viktiga sektorer och branscher. Utbildning, regelförenklingar och hänsyn till lokala förhållanden är nyckelord i en förnyad sysselsättningspolitik. Arbetslinjen skall gälla. Åtgärder skall sättas in som ökar förvärvsfrekvensen, som gör det möjligt för funktionshindrade att arbeta och som säkerställer de äldres och invandrarnas plats i arbetslivet.

Samarbete på arbetsmarknaden. Villkoren på framtidens arbetsmarknad måste formas i samarbete mellan parterna på arbetsmarknaden. Det gäller formerna för lönebildningen, arbetsrätten, arbetstider och andra frågor som rör förhållandena mellan de anställda och företagen. Ett sådant samarbete måste utgå från en gemensam insikt om och förståelse för de nya förutsättningar som råder på arbetsmarknaden. Frivilliga överenskommelser mellan parterna ger långsiktiga och stabila lösningar. Alla anställda skall ha rätt till kompetensutveckling, inflytande på arbetsplatsen, god arbetsmiljö och omväxlande arbetsuppgifter. Vi kan aldrig acceptera att dagens arbetsrätt luckras upp så att laglöshet tillåts breda ut sig på Sveriges arbetsplatser. Målet för samarbetet mellan arbetsmarknadens parter skall vara att nå full sysselsättning, låg inflation och goda villkor för både arbetstagare och arbetsgivare.

Fler heltidsanställda i vården och omsorgen. Att rekrytera en ny generation anställda till vården, skolan och omsorgen är en av framtidens stora utmaningar. På olika sätt måste arbete i skolor, på sjukhus och i äldreomsorgen göras attraktivare. De många som vill arbeta heltid skall i ökad utsträckning ha möjlighet till det. Fler anställda i vården, bättre omvårdnad om de äldre, kortare väntetider, högre kvalitet, bättre utbildad personal och fler heltidsanställda - allt detta kräver mer resurser till vården och omsorgen. Vi är beredda att sätta av de resurserna.

Sverige skall vara en ledande kunskapsnation. I morgondagens samhälle är ingen investering viktigare än att satsa på utbildning och kunskap. Därför skall alla barn få utvecklas i skolan. Ingen skall lämna skolan med otillräckliga kunskaper. Elever med läs- och skrivsvårigheter måste få extra stöd. Alla i skolan måste få tillgång till IT. En ny gymnasieexamen behövs. Alla barn skall ha rätt att undervisas av behöriga, utbildade lärare. Läraryrket skall vara attraktivt med goda utvecklingsmöjligheter. Kulturen har en viktig roll i skolan. Detta program kräver ökade resurser till skolan. Vi är beredda att anslå de pengarna. Studier i teknik och naturvetenskap skall stimuleras. Genom Kunskapslyftet får 10 000-tals människor ny kunskap och kompetens. Den kvalificerade yrkesutbildningen kommer att byggas ut. Utbyggnaden av högskolan över hela landet skall fortsätta. Vi vill att även Mitthögskolan blir universitet vid sidan av de nya universiteten i Karlstad, Växjö och Örebro. Genom att de mindre och medelstora högskolorna förstärks med fasta forskningsresurser blir de motorer i den regionala utvecklingen. Den sociala snedrekryteringen skall brytas. Därför skall studiestödssystemet reformeras.

Sverige - en ledande IT-nation. Sverige intar en tättplats bland de länder som satsar mest på den moderna informationstekniken. Genom ett nära samarbete mellan det offentliga Sverige och våra världsledande kunskapsföretag har vi goda förutsättningar att försvara den positionen. Vi är övertygade om att ökade investeringar i IT bidrar till att utjämna de regionala och sociala klyftorna, och höjer företagets konkurrenskraft. Vi vill genomföra samverkansprojekt med näringslivet för att öka de anställdas IT-kompetens och förbättra villkoren för småföretagen. Myndigheterna skall vara föregångare i IT-samhället.

Investera i ekologiskt hållbar utveckling. Sverige skall vara ett föregångsland där modern teknik används för att på en och samma gång öka tillväxten och säkra miljön. Det ger Sverige stora konkurrensfördelar på nya framtidsmarknader. Det är därför som den socialdemokratiska regeringen har föreslagit att 12,5 miljarder kronor under de kommande tre åren skall satsas på energiinvesteringar, infrastruktur och lokala investeringsprojekt i landets kommuner. Omställningen till ett ekologiskt hållbart Sverige måste gå hand i hand med satsningar på naturvården. Anslagen till att köpa in värdefulla naturområden bör höjas med 190 miljoner kronor under mandatperioden.

Företagande och entreprenörskap. Vår politik har lett till ett rekordstort nyföretagande. Låga räntor, hög aktivitet i ekonomin och stigande efterfrågan - det är grunden för fler och framgångsrika svenska företag. Ökad framtidstro och fler kunder är framför allt viktigt för de små företagen. För att understödja denna utveckling vill vi öka samarbetet mellan näringslivet och högskolorna, minska krånglet för småföretagarna, göra det lättare att starta eget, stödja invandrare som är företagare och underlätta kapitaltillskott för framtidsinvesteringar.

Vår politik för välfärd och rättvisa

Saneringen av den svenska ekonomin har skapat ett överskott i statsbudgeten. Det är en stor framgång som inte får spelas bort. Vi kan inte få allt genast. Därför gör vi socialdemokrater följande prioriteringar av hur utrymmet i statens budget bör användas, under förutsättning att den positiva ekonomiska utvecklingen fortsätter och överskottet växer:

För det första: Öka sysselsättningen och minska statskulden. Folkhushållet kommer att bära bördorna av 90-talets ekonomiska kris långt in i framtiden. Räntan på statskulden kommer under många år att vara en av de allra största utgiftsposterna i statens budget. Vår generation kan inte utan vidare vältra över denna börda på barnen och de unga. Därför måste hushållens ekonomi förbättras och statskulden tas ned. Det kräver en stark tillväxt och ökad sysselsättning. År 2000 skall den öppna arbetslösheten vara högst 4 procent. Då skall överskottet i de offentliga finanserna vara 2 procent.

För det andra: Satsa på vård, skola, omsorg. Den ekonomiska krisen slog hårt mot välfärdens kärna. Det blev färre hjälpande händer i vården, färre vuxna i skolan och längre tid mellan besöken av hemtjänsten. Vi måste återerövra friheten genom att öka tryggheten. Vi måste möta framtiden genom att satsa på barnen och de unga. Därför har vi beslutat om ökade resurser till vården, skolan och omsorgen. Mellan år 1996 och 2000 vill vi höja de årliga statsbidragen till kommunerna och landstingen med 20 miljarder kronor. Nu gäller det att rekrytera och behålla kvalificerad arbetskraft för vård, skola och omsorg. Samtidigt måste kvaliteten i välfärden säkras i hela landet. Dessa åtaganden innebär att ytterligare resurser kan behöva tillföras kommuner och landsting.

För det tredje: Förbättra för pensionärerna. De äldre tog sin del av ansvaret att föra Sverige ur krisen. Nu måste de få sin del av framgången. För de pensionärer som har de minsta marginalerna skall det statliga bostadstillägget förbättras genom att den del av bostadskostnaden som täcks av bidraget höjs från 85 till 90 procent. Därutöver bör den planerade höjningen av pensionerna år 2000 tidigareläggas till år 1999. Därmed sätts punkt för ålderspensionärernas bidrag till de uppoffringar som förde Sverige ut ur 90-talets ekonomiska kris.

För det fjärde: Satsa på barnen och barnfamiljerna. Ingen annan grupp har fått bära den ekonomiska krisens bördor så tungt som barnfamiljerna. Inte ens de mest värlösa och oskyldiga - barnen - gick opåverkade genom den ekonomiska krisen. Därför har vi höjt barnbidragen ett första steg och infört fri barnsjukvård. För att förbättra barnfamiljernas situation ytterligare, och samtidigt uppmuntra fler att ta steget ut i arbetslivet eller gå upp i arbetstid, vill vi införa en *högsta taxa i barnomsorgen* i hela landet på 700 kr för första barnet med lägre avgifter för följande barn. Alla ska få sänkt barnomsorgsavgift med minst 200 kronor. En maxtaxa bör även gälla i skolbarnomsorgen på 500 kr för första barnet. Kommunerna kompenseras för inkomstbortfallet. Vi vill också höja barnbidraget till 950 kronor under mandatperioden. Flerbarnstillägget räknas upp i motsvarande mån.

För det femte: Rättvisa skatter. Vi har höga skatter i Sverige därför att vi har höga ambitioner i välfärdspolitiken. Justeringar i skattesystemet måste därför ske på sådant sätt att välfärden inte urholkas. När det finns utrymme att sänka skatten efter det att statsskulden har amorterats ned, kvaliteten i vården, skolan och omsorgen har höjts, pensionerna har förbättrats och barnfamiljernas ekonomiska standard har höjts, måste ambitionen vara att ytterligare öka rättvisan och jämlikheten i Sverige. Det bör ske genom åtgärder som stärker löntagarnas köpkraft. Vi vill se ett skattesystem som är enkelt, likformigt och folkligt förankrat. Vi slår vakt om ett skattesystem med låga skattesatser och breda skattebaser. Skattesystemet måste bidra till att minska klyftorna i samhället. En socialdemokratisk regering kommer att bjuda in riksdagens partier till överläggningar om skattepolitiken.

Sverige skall vara ett land med plats för alla. Vi vill se ett samhälle där alla människor kan utvecklas och påverka sin livssituation, ett samhälle där kvinnor och män har lika rättigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund, där klyftor inte skiljer människor åt. Det kräver demokrati och en aktiv fördelningspolitik som vilar på fyra hörnstenar: full sysselsättning, välfärd för alla, sunda statsfinanser och låg inflation. Därutöver behövs riktade insatser mot särskilt utsatta grupper. Ingen skall behöva tigga eller sakna en säng om natten i Sverige. Det är ovärdigt ett välfärdssamhälle att människor sover ute i köld och regn. Vi vill - i samarbete med ideella krafter, särskilt i storstäderna - satsa de resurser och vidta de åtgärder som krävs för att ingen människa skall behöva vara hemlös i vårt land. Solidariteten kräver krafttag mot det ökande alkohol- och drogmissbruket.

Alla vinner på jämställdhet. Vi har kommit långt med jämställdheten mellan kvinnor och män i Sverige. Men det räcker inte. Alla politiska beslut måste genomsyras av jämställdhetsperspektivet. En socialdemokratisk regering kommer särskilt att arbeta för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden, för fler kvinnliga företagare, för alla kvinnors rätt till heltidsarbete och mot kvinnovåld.

Vi vill ha fler poliser, en nationell samordning mot organiserad brottslighet, kraftfulla åtgärder mot ekonomisk brottslighet och ett effektivare rättsväsende. Det är några av våra förslag för att möta brottsligheten. Men det räcker inte. En politik för minskad brottslighet är en politik som erbjuder trygghet för alla, som skapar goda förutsättningar för alla, som bygger på allas lika rätt och humanism. Vi skall vara lika hårda mot brottslighetens orsaker som mot brottsligheten.

Sverige i det nya Europa

Socialdemokratin kommer att leda Europa in i 2000-talet. En majoritet av EU-länderna har socialdemokratiska partier i regeringsställning. Vi kommer därför tillsammans med andra europeiska socialdemokrater att utarbeta ett program för "Europa inför 2000-talet".

Utvidgningen av EU österut är 2000-talets stora europeiska utmaning då vi sist och slutligen kan sätta punkt för det kalla kriget. Sverige skall koncentrera sina insatser på att stödja de baltiska staternas och Polens vilja att bli medlemmar i EU. Samtidigt måste Ryssland integreras i det europeiska samarbetet. Det är av betydelse för hela Europas framtid.

EU blir allt viktigare på allt fler områden, inte minst på sådana områden som Sverige har satt högt på dagordningen: sysselsättning, miljö, jämställdhet. De frågorna kommer Sverige att prioritera under det svenska ordförandeskapet i EU år 2001.

Det överstatliga beslutsfattandet i EU behövs. Men det måste begränsas till det som oundgängligen kräver överstatlighet. I annat fall blir avståndet för stort mellan folk och folkvalda. Grundmodellen bör vara mellanstatligt samarbete. Vi anser att samarbetet inom EU måste syfta till att stärka de nationella demokratierna - inte försvaga dem.

Vår del av Europa - Östersjöregionen - har förutsättningar att bli en av vår kontinents mest dynamiska och starkaste tillväxtregioner. Sverige ska vara en ledande nation i Östersjösamarbetet.

Vi ska bredda och fördjupa samarbetet på alla områden. Tillsammans med svenskt näringsliv vill vi utarbeta en gemensam strategi för Sveriges roll i Östersjöområdet.

Det nya Europa kommer att kännetecknas av ökat samarbete och utbyte. Därför vill vi att fler ungdomar skall kunna studera utomlands. Fler föreningar skall kunna ha utbyte med föreningar i andra länder. Vi vill stimulera vänortsutbytet. Fler skall kunna resa mer.

Levnadsvillkoren i Sverige avgörs inte bara av beslut som fattas i vårt land eller i EU. Vi är beroende av vad som händer i andra länder och det ligger i vårt intresse att kunna påverka den internationella utvecklingen. För att markera Sveriges internationella ansvarstagande kommer biståndet att höjas under mandatperioden.

Sverige skall vara en tydlig aktör på global nivå i FN, på europeisk nivå i EU och i närområdet inom Östersjösamarbetet. Hela Sverige skall genomsyras av samarbete med andra länder och kulturer. Under 2000-talet kommer länderna än mer att flätas samman.

Samarbete för framtiden

Mer än något annat har samarbete mellan enskilda individer och grupper av människor format det moderna Sverige.

Vi socialdemokrater vill fortsätta på den vägen.

Sverige är för litet för stora konflikter. Vi har mer som förenar än som skiljer. Vårt land blir inte bättre av ökade motsättningar. Socialdemokratins program är därför en bred inbjudan till alla och envar att delta i arbetet för att öka tillväxten och sysselsättningen, och stärka välfärden och rättvisan. Det är att modernisera och utveckla Sverige.

En socialdemokratisk regering kommer att försöka samla så breda majoriteter som möjligt i Sveriges riksdag. Vi vill se fler uppgörelser över traditionella gränser och barriärer. Det är så man håller samman en nation.

Vi vill samarbeta oss in i 2000-talet.

Med omtanke om framtiden

I valet den 20 september väljer svenska folket väg in i det nya århundradet. Socialdemokraternas besked är entydigt:

Vi måste lämna kvar intoleransen, rasismen och egoismen i 1900-talet.

Vi skall ta med oss demokratin, jämlikheten och utvecklingsoptimismen in i 2000-talet.

Sverige behöver en socialdemokratisk regering. Även under 2000-talet.

Nu är valet ditt. Rösta den 20 september!

SOCIALDEMOKRATERNA